

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу

Горюнової Катерини Анатоліївни

на тему: «**УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ**»

на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Галузь знань 07 – Управління та адміністрування

Спеціальність 073 - Менеджмент

Сенс сталого туризму полягає не лише в захисті навколишнього середовища, він передбачає довгострокову економічну життєздатність і соціальну справедливість. Досягнення сталого туризму – це вкрай складне завдання, оскільки потребує постійного моніторингу та вжиття коригувальних заходів. Метою сталого туризму є підтримка високого рівня задоволення туристів, а також підтвердження значущого досвіду для туристів, підвищення їхньої уваги до питань сталого розвитку. Отже, сталий туризм не повинен загрожувати природній системі, яка підтримує життя на Землі, наприклад, атмосфері, водній системі, ґрунту та живим істотам. Таким чином, для досягнення сталого туризму потрібно більше думати про критичний розрахунок існуючих і технічних можливостей певного туристичного регіону. Відтак, планування, розвиток та функціонування туризму повинні бути включені до стратегій сталого розвитку для регіону, а агентства, корпорації, різні групи та окремі особи повинні дотримуватися етичної поведінки та інших норм моралі, які виявляють повагу до культури та навколишнього середовища.

Управління сталим розвитком туризму має кінцеву мету у вигляді безпекових гарантій та відповідної економічної практики природного та людського середовища, тобто поєднує в собі три складові – екологічну, економічну та соціальну. У сучасній Україні спостерігається відсутність належної координації дій органів управління туризмом між вертикалями влади, неузгодженість природоохоронного законодавства, невирішеність землеустрою та земельних питань. Відсутність туристичної інфраструктури на фоні туристичного попиту, що активно розвивається, загрожує погіршенням екології туристичних дестинацій. Ліквідацію наслідків нераціональної та безвідповідальної господарської діяльності є ключовою проблемою національної економіки, що потребує теоретичного, методологічного, методичного та науково-практичного обґрунтування.

В основі вирішення цієї проблеми лежить удосконалення національної системи регулювання сталого розвитку туризму на основі системного підходу, а також створення комплексу правових, організаційних та економічних заходів щодо екологізації локального ринку туристичних послуг, що і обумовлює актуальність теми дослідження.

Отже, дослідження Горюнової К.А. присвячено актуальній темі, а предметом її роботи виступають процеси та механізми управління індустрією сталого розвитку туризму в сучасному інформаційному суспільстві.

В роботі вперше удосконалено понятійно-категоріальний апарат дослідження процесів управління сталим розвитком індустрії туризму; науково-методичні підходи до формування теорій та концепцій сталого розвитку туризму у науковому дискурсі; концептуальні засади систематизації наявних економічних інструментів реалізації стратегії сталого розвитку індустрії туризму; науково-методичні підходи та практичні рекомендації щодо вдосконалення ідей сталого розвитку у туристичній галузі України відповідно до європейських норм.

Цінність роботи становить обґрунтування науково-методичного підходу до впровадження системи цінностей та глобальних стандартів у механізми управління сталим розвитком туризму та наукова аргументація практично-методичних положень щодо ролі планування у стратегіях управління сталим розвитком туризму.

У роботі розв'язані наступні теоретичні та прикладні задачі:

- ✓ сформовано понятійно-категоріальний апарат дослідження процесів управління сталим розвитком індустрії туризму;
- ✓ узагальнено нормативно-правові основи міжнародного законодавства у частині впровадження ідей сталого розвитку;
- ✓ виділено ключові теорії та концепції сталого розвитку туризму у науковому дискурсі;
- ✓ визначено новітні стратегії розвитку та перешкоди впровадження індустрії сталого туризму;
- ✓ окреслено роль планування у стратегіях управління сталим розвитком туризму;
- ✓ систематизовані наявні ринкові інструменти реалізації стратегії сталого розвитку індустрії туризму;
- ✓ концептуалізовано впровадження системи цінностей та глобальних стандартів у механізми сталого розвитку туризму;
- ✓ обґрунтовано науково-практичні рекомендації щодо впровадження ідей сталого розвитку у туристичній галузі України відповідно до європейських норм;
- ✓ запропоновано комплексний механізм управління індустрією сталого розвитку туризму в сучасному інформаційному суспільстві.

Теоретичну і методичну базу дослідження становлять наукові підходи, принципи і концепції, подані в працях закордонних та вітчизняних науковців і фахівців в сфері менеджменту. У процесі дослідження використано сукупність загальних та спеціальних методів і підходів, які відповідають меті та задачам дослідження, а саме:

системний підхід (при аналізі ролі та значення ключових теорій та концепцій сталого розвитку туризму у науковому дискурсі);

історико-правовий, термінологічний методи та метод абстрагування (для дослідження економічних інструментів реалізації стратегії сталого розвитку індустрії туризму та впровадження системи цінностей та глобальних стандартів у механізми сталого розвитку туризму);

догматичний метод (для аналізу змісту законодавчого регулювання системи управління сталим розвитком індустрії туризму);

формально-логічний метод (при зіставленні підходів до стратегії розвитку та перешкод впровадження індустрії сталого туризму, як і планування у стратегіях управління сталим розвитком туризму);

комплексний підхід (при обґрунтуванні наукових рекомендацій щодо удосконалення механізму управління індустрією сталого розвитку туризму в сучасному інформаційному суспільстві).

Інформаційну базу дослідження становлять результати досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців, а також власні дослідження автора. У роботі широко використані матеріали міжнародних нормативно-правових документів.

Матеріали дисертаційної роботи, зокрема науково-методичні підходи та практичні рекомендації щодо імплементації принципів сталого розвитку в туристичній індустрії України відповідно до європейських норм, запропоновані автором, впроваджено у навчальний процес Маріупольського державного університету при розробці навчально-методичного забезпечення з дисциплін «Управління сталим розвитком індустрії туризму», «Менеджмент в туризмі», «Управління туристичною діяльністю» першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти денної та заочної форми навчання.

Мету дисертаційної роботи досягнуто та послідовно розкрито. Стиль дисертації відповідає науковому стилю мовлення, що використовується при написанні дисертаційних робіт. Авторка виявляє повне володіння основними науковими методами, категоріями та поняттями, які використовуються при вивченні проблем менеджменту туристичної діяльності. Структура роботи логічна, а матеріали в кожному розділі представлені відповідно до мети та призначення. Проведений у роботі теоретико-методологічний аналіз виконано на високому науковому рівні, що свідчить про професійність авторки.

Разом з високим рівнем дисертаційної роботи результати дослідження мають ряд дискусійних питань:

- у розділі I «Теоретико-методичні засади управління сталим розвитком індустрії туризму», пункті 1.3 «Теорії та концепції сталого розвитку туризму у науковому дискурсі» серед вагомих концепцій таких як, концепція Боулдвіна (концепція існування обмежених відновлювальних і невідновлюваних ресурсів і здатності навколишнього середовища асимілювати відходи) та моделі Батлера (Butler's Destination

Life Style Model), авторка аналізує діяльність Римського клубу та відомого докладу «Ліміти зростання» (The Limits of growth), що не є рівнозначними, а діяльність Римського клубу більшою мірою винесено у політичну площину;

- у пункті 2.1 розділу II «Стратегії розвитку та перешкоди впровадження індустрії сталого туризму» авторка вказує на те, що аналіз потенційно можливих та дійсних негативних зовнішніх ефектів від розвитку туризму є вкрай потрібним для планування та управління індустрією туризму в цілому, і звідси випливає, що існує необхідність визнати компроміси у моделях розвитку туризму, необхідні для досягнення балансу між використанням індустрії туризму для сприяння економічному зростанню та культурному розмаїттю, з одного боку, і водночас захистом інтересів мешканців з іншого. Між тим, визнання необхідності нової збалансованої стратегії не призвело до створення власної авторської стратегії сталого розвитку;

- у пункті 3.3 розділу III «Удосконалення комплексного механізму управління індустрії сталого розвитку туризму в сучасному інформаційному суспільстві» авторка, серед інших, розглядає нормативно-правовий механізм, що передбачає правове регулювання індустрії сталого розвитку туризму в сучасному інформаційному суспільстві. Разом з тим, нових законодавчих пропозицій та ініціатив не надано;

- у матеріалах таблиці 1 «Визначення поняття сталого розвитку туризму вітчизняними дослідниками та всесвітньою туристичною організацією» не міститься дефініційний аналіз зарубіжних дослідників обраної теми, і хоча така інформація викладена у подальшому, для порівняльного аналізу більш наочним видається зібрання всіх можливих дефініційних тлумачень у одній таблиці, або схемі;

- робота не позбавлена певних стилістичних огріхів, що, разом з тим, не викривляє зміст та трактування авторського тексту.

Наведені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки проведеного дослідження. У роботі виконані всі вимоги, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії; показано актуальність обраної теми; положення, висновки та рекомендації, що сформульовані в роботі, є обґрунтованими, достовірними, містять наукову новизну та готові до практичного використання у формі методичних рекомендацій.

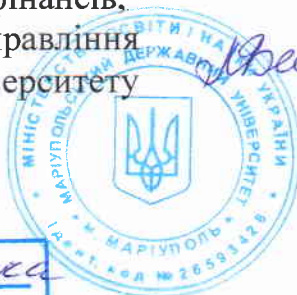
Результати дослідження досить повно представлені в опублікованих авторкою 22 працях за темою дисертації. Серед яких 1 стаття у зарубіжному науковому виданні, яке входить до наукометричної бази даних Scopus, 1 стаття у зарубіжному науковому виданні, яке входить до наукометричної бази даних Web of Science, 1 стаття у зарубіжному науковому виданні, 6 статей у вітчизняних наукових фахових виданнях та 13 публікацій у матеріалах

міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій. Все це підтверджує, що результати виконаної дисертаційної роботи мають наукову новизну і прикладний характер.

Дисертація Горюнової Катерини Анатоліївни за темою «Управління сталим розвитком індустрії туризму» за спеціальністю 073 «Менеджмент» повністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та може бути представлена до захисту на засіданні спеціалізованої вченої ради.

Рецензент дисертаційної роботи:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та фінансів,
навчально-наукового інституту управління
Маріупольського державного університету

Вікторія МАЦУКА

Особистий підпис <u>В. Мацука</u>
<u>к. е. н., доцента,</u> засвідчую
<u>доцента КМФ</u>
Начальник загального відділу <u>Оксана СІРЕТОВИЧ</u>